

Förslag till Verksamhetsplan och budget för valnämnden 2026

Antagen av valnämnden 2026-06-xx

Innehållsförteckning

1. Grunduppdrag	3
1.1 Nämndens uppdrag och målgrupp	3
2. Verksamhetsförutsättningar	3
2.1 Verksamhetsförutsättningar	3
2.2 Omvärldsbevakning	3
2.3 Moderniserad förtidsröstning	4
2.4 Förtidsröstning	5
2.5 Valsedelställ	5
2.6 Tillgänglighet	6
3. Mål, risker, åtgärder och aktiviteter	6
3.1 Mål	6
3.2 Risker och åtgärder	7
3.2.1 Exempel på identifierade risker samt åtgärder	7
3.4 Utbildnings- och rekryteringsåtgärder	7
4. Budget 2026	8
Bilaga 1	10

1. Grunduppdrag

1.1 Nämndens uppdrag och målgrupp

Valnämnden har ansvaret för att genomföra val i enlighet med *vallag* (2005:837), *Valmyndighetens föreskrifter* och *kommunallag* (2017:725) samt lagen (1994:692) om kommunala folkomröstningar.

Det svenska valsystemet är decentraliserat, transparent och manuellt. Valmyndigheten är central valmyndighet, regioner är regionala valmyndigheter och kommuner är lokala valmyndigheter. Valnämnd är kommunens lokala valmyndighet, vilket innebär att nämnden fattar beslut om vallokaler, förtidsröstning, utser likväl som utbildar röstmottagare samt ansvarar för preliminära rösträkningen under valnatten enligt 3 kap. 1, 3–6 §§ vallagen (2005:837). Genomförande av tillgängliga, säkra och korrekta val är valnämndens ansvar lokalt. Inför ett val ansvarar nämnden för säkerhetsställande av att väljarna får tydlig och relevant information om var, när samt hur röstning äger rum. Valnämnden både bevakar och arbetar förebyggande med frågor kopplade till säkerhet i enlighet med vad som står i vallagen (2005:837) och valmyndighetens föreskrifter. Valnämndens målgrupp är alla röstberättigade med särskilt fokus på Knivstas invånare.

2. Verksamhetsförutsättningar

2.1 Verksamhetsförutsättningar

Valdeltagandet i 2022 års allmänna val var på 89% vilket var över rikssnittet men ändå en viss minskning från föregående val. Antal röstberättigade år 2022 var 15 173 personer. I Knivsta kommun är en inflyttningskommun vilket innebär att befolkningsmängden ökar över tid. I dagsläget bor det ca 22 000 invånare varav cirka 16 000 är röstberättigade.

Rösträtten skiljer sig åt i de olika valen. Medborgare som har fyllt 18 år senast på valdagen, har svenskt medborgarskap, är eller har varit folkbokförda i Sverige kan röst i Riksdagsvalet.

I kommun- och regionvalet får, utöver personer som uppfyller kriterier för riksdagsvalet, även personer med medborgarskap i ett EU-land, Island eller Norge, som är folkbokförda i kommunen och regionen att rösta. Dessutom får personer som är medborgare i ett annat land, eller statslösa, men varit folkbokförd i Sverige i minst tre år i rad före valdagen, samt är folkbokförda i kommunen eller regionen att rösta.

2.2 Omvärldsbevakning

Genomförandet av 2026 års val till riksdag, region- och kommunfullmäktige baseras på en analys av tidigare val. Närmast handlar det om 2024 års val (EU-valet) och 2022 års riksdagsval. Flera olika faktorer kan påverka genomförandet av val, exempelvis polarisering, ökade samhällsklyftor, skillnader i levnadsvillkor, sysselsättning, hälsa och miljö m.m. Effekterna av nämnda fakto-

rer kan i vissa fall lokalt ta sig till uttryck i form av social oro, odemokratiska metoder och allmänt missnöje.

År 2020 fick en parlamentariskt sammansatt kommitté i uppdrag att göra en översyn av valsyste-
met för att stärka skyddet av valen. I utredningen lyfts behovet av att stärka valsystemets skydd
mot manipulation samt att öka tillgängligheten i samband med val för somliga väljargrupper. Re-
geringens förslag om ändringar i vallagen för säkerhet och tillgänglighet i val röstades igenom i
oktober 2025 (Proposition 2024/25:181 *Säkerhet och tillgänglighet vid val*).

Några ändringarna som finns med i (prop. 2024/25:181) vilka gäller från och med 1 december
2025 är följande:

- Valmyndigheten får ett explicit ansvar för samordnande av likväl som arbete med skyd-
dande av val.
- Incidenter som ägt rum i röstningslokaler vilka kan inverka på genomförande av val ska
rapporteras av kommunerna, länsstyrelserna och utlandsmyndigheterna till Valmyndighe-
ten.
- Inför valen 2026 kan även allmänheten rapportera incidenter till Valmyndigheten.
- Förtydligande av kraven på tillgänglighet för varenda väljare.
- Möjlighet att rösta med hjälp av ambulerande röstmottagare ska finnas tillgängligt för fler
väljare.
- Utlandssvenskar som inte längre finns med i röstlängden ska kunna förtidsrösta i Sverige
och genom sin förtidsröst återregistreras i röstlängden.
- Väljare som valt att använda en säker digital brevlåda för meddelande från myndigheter
bör enligt vad regeringen bedömer, kunna motta röstkortet digitalt.

Förslag på att en större grupp ska få möjlighet att använda sig av ambulerande röstmottagare vid
röstning framkommer i utredningen. Bakgrunden till utökningen av ambulerande röstmottagning
beror på brister gällande tillgänglighet för att utöva sin rösträtt, vilket tas upp i propositionen
(Prop. 2024/25:181 sid. 106). Med anledning av de brister som framkommit föreslås därmed ett
förtydligande i vallagen angående tillgänglighetskravet för vissa persongrupper angående röst-
ning, information och vallokaler.

2.3 Moderniserad förtidsröstning

Nytt inför valen 2026 är att väljare som har digital brevlåda kommer få sitt röstkort skickat till
sig via sin digitala brevlåda. Väljare som saknar digital brevlåda får fortfarande sitt röstkort via
posten. Rutinerna för röstmottagning i förtidsröstningen kommer förändras i jämförelse med tidi-
gare val. Moderniseringen av förtidsröstningen kommer ställa högre krav på digital beredskap.
Förändringar kommer påverka utbildningar, rutiner och hantering av röster. PostNord har upp-
handlats av Valmyndigheten som part vid sorteringen av kommunexterna röster.

Sedan ny lagstiftning om säkerhet och tillgänglighet vid val i vallagen (2005:837) trädde i kraft har Valmyndigheten ett utökat och tydligt ansvar för att samordna samt stödja säkerhetsarbetet kring de allmänna valen. Myndigheten ska analysera och bedöma övergripande hot, risker samt samordna beredskapsarbetet med andra centrala aktörer. Länsstyrelsen ansvarar för att utbilda valkanslier på kommunalnivå för att kunna genomföra säkra och tillförlitliga val. Kommunen som lokal valmyndighet ska säkerställa att röstmottagare erhåller den utbildning som krävs för att kunna bidra till genomförande av säkra och tillförlitliga val. Vidare ska ett fungerande samarbete med både interna aktörer som exempelvis enheten för säkerhet och beredskap och externa aktörer som polisen finnas.

2.4 Förtidsröstning

Enligt 7 kap. 1 § vallagen (2005:837) ansvarar kommunerna för förtidsröstningen. En studie från valmyndigheten visar att det nationellt är en stigande trend att allt fler väljare förtidsröstar (Valmyndigheten, 2024). Men samtidigt har antalet som förtidsröstar varit på samma nivå i Knivsta sedan 2018 – cirka 40 procent. Därmed i dagsläget behövs det inga förändringar göras när det kommer till antalet förtidsröstningslokaler. Efter genomförd val 2026 bör en ny analys göras i frågan. Knivsta kommun samarbetar med övriga kommuner i länet i frågor som rör tillgängliga val.

Forskning har visat att köbildning kan leda till lägre valdeltagande (Cronert & Österman, 2023). I utvärderingen av EU-valet i Knivsta kommun identifierades även köbildning som en risk, eftersom det kan leda till att personer avstår från att rösta. Lokaler med två ingångar såsom Högåsskolan och förtidsröstningslokalen Kommunhuset där enbart två personer kan vänta inne åt gången gavs som exempel på lokaler i kommunen med risk för köbildning och förvirring. Inför valen 2026 har valkansliet planerat för att vid eventuell köbildning kunna kalla in fler röstmottagare som skulle kunna agera kövärdar.

Lagstiftningen för ökat skydd av valhemligheten som infördes 2019, ställer höga krav på nämnden att finna ändamålsenliga och tillgänglighetsanpassade vallokaler samt lokaler för förtidsröstning 8 kap. 2 § vallagen (2005:837). Utvärderingen av de lokaler som användes i Knivsta kommun 2024 kommer att ligga till grund för arbetet med vallokaler 2026.

2.5 Valsedelställ

År 2019 infördes ett nytt system med avskärmade valsedelställ, vid valet 2022 orsakade det nya systemet köer i hela Sverige, vilket lyftes i valnämndens slutrapport för valet (Valmyndigheten, 2024). I EU-valet i Knivsta uppmärksammades vissa utmaningar med valsedelställena som enligt utvärderingen behöver ses över. Valsedelställens konstruktion innebär svårighet att skapa en god översikt för röstande, exempelvis saknade vissa lutning vilket innebär att partiernas namn inte gick att se. Vidare fanns en äldre och en nyare version av valsedelstall varvid den senare föredrogs. Rutin om att tejpa fast valsedelställavskärmningar rekommenderas i EU-valets valutvärdering och visst kontorsmaterial bör bytas ut.

En fråga för valnämnden att bevaka inför framtida val är den eventuella systemförändringen med enhetsvalsedlar eller neutrala valsedlar som en parlamentarisk kommitté som tillsattes i februari 2024 har fått i uppdrag att utreda vilket framgår av *710 miljoner skäl till reformer* (SOU 2026:2).

2.6 Tillgänglighet

Tillgängligheten till vallokaler är en central aspekt vid val. I EU-valet 2024 rapporterades det att parkeringen för rörelsehindrade inte var tillräckligt tillgänglig för Högåsskolans vallokaler. År 2025 skärptes kraven i vallagen kring tillgänglighet för väljare, 4 kap. 20, 22 och 23 §§ vallagen (2005:837). Praxis för handikapparkering vid val följer Boverkets föreskrifter om krav på tomter m.m, 2 kap. 5 § (BFS 2024:13) i vilka en parkering ska finnas inom 25 meter från byggnaden. Dessutom har reglerna kring kommunernas rapporteringskrav vid brist på uppfyllelse av tillgänglighet vid val skärpts och kan även inkludera avståndet mellan parkering för rörelsehindrade och vallokal enligt 16 kap. 2 § p. 1 & 3 vallagen (2005:837). Alternativ för att förbättra tillgängligheten bör därmed ses över inför valet 2026.

3. Mål, risker, åtgärder och aktiviteter

3.1 Mål

Valnämnden ansvarar för val i enlighet med bestämmelserna i vallagen, kommunallagen samt lagen om kommunala folkomröstningar eller liknande förfaranden. Det innebär att Knivsta kommuns valnämnd är lokal valmyndighet och bland annat utser och utbildar röstmottagare, beslutar om vallokaler, förtidsröstning och svarar för den preliminära räkningen av rösterna på valkvällen. Valnämndens huvudsakliga mål är att ansvara för att:

- genomföra säkra, tillgängliga och korrekta val,
- se till att röstberättigade får tillgång till tydlig och relevant information om var, när samt hur röstningen äger rum,
- tillgodose bevakningen av och arbetet med förebyggande frågor kopplat till säkerhet vid valet.

Vallagen (2005:837)

Valkansliet har givits i uppdrag av valnämnden att säkerhetsställa att valet genomförs på ett rättssäkert, tillgängligt och effektivt sätt. Vidare ansvarar kansliet för samordning, planering och genomförande av administration som uppstår i samband med valet.

För att säkerhetsställa valkansliets uppdrag utförs korrekt har följande fyra mål satts upp för verksamheten:

- Planera och genomföra valen på ett rättssäkert sätt utan allvarliga avvikelser.
- Rekrytera och utbilda röstmottagare som är trygga i sina uppdrag.
- Säkerställa att alla röstningslokaler är tillgängliga och bemannade.

Säkerställa att invånarna får korrekt, tydlig och tillgänglig information om när, var och hur man kan rösta.

3.2 Risker och åtgärder

Inför varje val tar valkansliet fram en risk- och sårbarhetsanalys (RSA) tillsammans med enheten för säkerhet och beredskap. Arbetet med RSA påbörjas ett år innan valåret, där valkansliet gör omvärldsanalys och förbereder eventuella åtgärder. RSA innehåller analys av risker, en kontinuitetshandling och utifrån de identifierade riskerna potentiella åtgärder. Risker och tillhörande åtgärder presenteras för valnämnden löpande. Arbetet med risker och sårbarheter är belagt med sekretess.

Länsstyrelsen tar i samarbete med alla kommuner i länet fram en gemensam verksamhetsskyddsanalys i länet. För Knivsta kommuns del var det valsamordnare och beredskapshandläggare som var delaktiga i det arbetet. Analysens utgångspunkt är verksamhetens behov utifrån skyddsvärde, existerande hotbild, hur dessa kan förebyggas samt hur hotfulla situationer kan hanteras. Vissa av dessa risker har redan behandlats mer ingående under rubriken *omvärldsbevakning*.

3.2.1 Exempel på identifierade risker samt åtgärder

Identifierade risker:

- Brist på röstmottagare.
- Otillgängliga eller olämpliga lokaler.
- Informationsbrist eller missförstånd bland väljare.
- Säkerhets- och ordningsstörningar.

Åtgärder:

- Tidig rekrytering och reservlistor.
- Tillgänglighetskontroller av lokaler.
- Tydlig och samordnad kommunikation.
- Samverkan med säkerhetsfunktioner och polis.

3.4 Utbildnings- och rekryteringsåtgärder

Utbildningsinsatserna inför valen är stora. Valkansliet behöver utbilda röstmottagare, reserver, röstmottagare för förtidsröstning, ordföringar i vallokaler och valnämnden. Ledamöter för nämnden uppmanas även att utöver sin egen utbildning, delta i den obligatoriska utbildningen för röstmottagare. Ambulerande röstmottagare ska genomgå ett kompletterande utbildningsmoment om

rutiner vid ambulerande röstmottagning. Röstmottagare ska uppmuntras att gå de digitala utbildningarna som kommer att ges ut av Valmyndigheten. Ytterligare interna utbildningar av kommunens medarbetare och besök på daglig verksamhet tillkommer också. Valkansliet tillsammans med kommunikationsenheten bevakar eventuell falsk informationsspridning angående val för att motverka detta. Länsstyrelsen och Valmyndigheten anordnar utbildningar som kommunikationsenheten samt valkansliet kan delta i.

4. Budget 2026

Budget 2026 Valnämndens budget utgår från den ekonomiska ram som kommunfullmäktige beslutat om i Mål och budget 2026–2028. År 2026 är ett valår och har en utökad budget i jämförelse med föregående år. Under 2026 budgeteras kostnaderna att uppgå till 2,3 miljoner kronor och inrymmer kostnader för val till riksdag, region- och kommunfullmäktige 2026. Kostnaderna finansieras med kommunbidrag om 1,7 miljoner kronor samt generella statsbidrag om cirka 680 tkr. Av statsbidraget utgör 30 000 kronor ett riktat bidrag för att förbättra belysningen i vallokaler. Den samlade finansieringen skapar förutsättningar för att genomföra uppdraget, men ställer fortsatt krav på noggrann planering och prioritering.

Verksamheten bemannas av två valsamordnare, varav en även arbetar med allmänutredning. Personalkostnader utgör därmed den största budgetposten, vilket är naturligt i en verksamhet där kompetens, planering och samordning är avgörande för genomförandet. Lönekostnaderna för valsamordnarna bedöms utgöra en betydande andel av den totala budgeten.

Valnämnden (tusentals kronor)	Utfall 2024	Budget 2026
Intäkter		
Kommunbidrag	900	1 700
Övriga bidrag	577	692
Summa intäkter	1 477	2 392
Kostnader		

Lön- / arvodekostnader	1 141	1 988
Personalomkostnader	49	60
Lokalkostnader	8	10
Förbrukningsmaterial	32	70
Främmande tjänster (licenskostnader)	0	39
Tele, IT-kommunikation och post	131	171
Övriga verksamhetskostnader	33	55
Summa kostnader	1 395	2 392

Resultat	82	0
-----------------	-----------	----------

Bilaga 1

Plan för rekrytering och utbildning av röstmottagare

När	Vad	Vem
Februari	Rekrytering av röstmottagare påbörjas.	Valsamordnare
Maj	Förtidsröstning: Mejlutskick preliminär placering, schemaläggning, utbildningsdatum, arvoden & bekräftelse fortsatt intresse.	Valsamordnare
Maj	Valdagen: Mejlutskick om prel. placering, utbildningsdatum, arvoden & bekräftelse fortsatt intresse.	Valsamordnare
Juni	Mejlutskick till de som anmält intresse men inte tilldelats en prel. placering.	Valsamordnare
Augusti	Utbildning röstmottagare förtidsröstning.	Valsamordnare
Augusti	Utbildningstillfälle 1 valdagen.	Valsamordnare
Augusti	Utbildningstillfälle 2 valdagen.	Valsamordnare
26/8	Ordförandeinformation (häfte).	Valsamordnare
Efter 13/9	Tackmejl till röstmottagare.	Valsamordnare

Plan för utbildning av valmyndigheten och politiska partier

När	Vad	Vem
Inför varje process	Utbildning av valnämnden	Valsamordnare
Juni 2026	Informationsinsatser mot politiska partier och förtroendevalda.	Valsamordnare

Plan för utbildning av valnämndens preliminära rösträkning

När	Vad	Vem
Augusti/ september	Utbilda röstmottagare.	Valsamordnare